

Avdelningen för reglerad mätteknik
Renée Hansson

Angående revision av vatten- och värmemätare

Swedac har fått frågor angående vårt svar om revision (reparation) av mätare daterat 18 mars 2015. Nedan följer en sammanfattning av innehållet i svaret, bakomliggande regelverk och resonemang och slutligen svar på frågor som kommit in efter den 18 mars 2015.

Sammanfattning av innehållet i Swedacs svar (18 mars)

Efter 30 oktober 2016 gäller följande:

- En tillverkare får tillhandahålla reservdelar, som insatser, till mätare med äldre godkännanden.
- Ett kontrollorgan får revidera mätare med äldre godkännanden förutsatt att mätaren efter revisionen överensstämmer med det ursprungliga godkännandet.
- Om en mätare vid revision genomgår en väsentlig ändring så att mätaren inte längre överensstämmer med det ursprungliga godkännandet ska mätare betraktas som ny och ska genomgå bedömning av överensstämmelse enligt STAFS 2006:5 om vattenmätare och STAFS 2006:8 om värmemätare.

Bakomliggande regelverk och resonemang

Vårt ställningstagande grundar sig på att vi inte finner något hinder i de bakomliggande regelverken mot att tillverka eller vid revision använda reservdelar som omfattas av äldre typgodkännanden efter övergångsperiodens slut. För att svara på de frågor som vi fått i ärendet behöver vi först föra ett resonemang om vad som står i de bakomliggande regelverken:

- STAFS 2006:5 om vattenmätare,
- STAFS 2006:8 om värmemätare,
- STAFS 2007:2 om återkommande kontroll av vatten- och värmemätare samt
- EU-Kommissionens (KOM) The "Blue Guide" on the implementation of EU product rules. Kommissionens vägledning om hur EUs produkt direktiv ska genomföras och tolkas.

Regler på det harmoniserade området

STAFS 2006:5 och STAFS 2006:8 är de författningar som genomför MID i svensk rätt vad gäller vatten och värmemätare. För att medlemsländerna ska tolka direktiv på ett harmoniserat sätt har KOM publicerat en vägledning till hur EUs produkt direktiv ska genomföras och tolkas i medlemsländerna (Blue Guide). Det är för övrigt en mycket bra sammanfattning av hur det harmoniserade området fungerar för produkter. I kapitel 2 finns ett resonemang om när harmoniserad lagstiftning är tillämplig.

- Union harmonisation legislation (läs 2004/22/EG) applies when the product is **placed on the market** and to any subsequent operation which constitutes making available until it reaches the end-user.

- The Union harmonisation legislation applies to **newly manufactured products** but also to used and second-hand products imported from a third country when they enter the Union market for the first time
- Union harmonisation legislation applies to **finished products**.
- A product which has been **subject to important changes** or overhauls aiming to modify its original performance, purpose or type **may be considered as a new product**. The person who carries out the changes becomes then the manufacturer with the corresponding obligations

STAFS 2006:5 och STAFS 2006:8 ska alltså tillämpas

- när en produkt sätts på marknaden
- på kompletta produkter (och del-enheter specificerade i STAFS 2006:8) dvs. ex. en vattenmätare (ej reservdel)
- om produkten är ombyggd så att den inte längre har samma funktion, syfte eller typ

Övergångsbestämmelserna i punkt 3 STAFS 2006:5 (motsvarande finns i STAFS2006:8) säger: *”Utan hinder av denna författning får dock en vattenmätare släppas ut på marknaden och tas i bruk för de syften som anges i 3 § första stycket även om den inte uppfyller kraven i 3–5 §§, förutsatt att den uppfyller kraven i Boverkets föreskrifter (BFS 1994:26) om vatten- och värmemätare. Detta undantag gäller endast så länge som vattenmätarens typgodkännande är giltigt och i vart fall inte längre än till den 30 oktober 2016”*

Av ovanstående bestämmelser, både när direktivet ska tillämpas och i övergångsbestämmelserna, framgår att typgodkännanden endast är tillämpliga då en fullständig produkt (ej reservdel) sätts på marknaden. En förutsättning är att typgodkännandet är giltigt. STAFS 2006:5 och STAFS 2006:8 är alltså inte tillämpliga när det gäller reparation. Författningarna blir först tillämpliga om mätaren genomgår större förändringar. Då ska den, som nämndes i vårt svar (18 mars), genomgå bedömning av överrensstämmelse. Detta kan ske på olika sätt t.ex. de alternativ som redovisas i diskussionsunderlaget inför mötet den 16 dec 2014.

Regler på det icke-harmoniserade området

Föreskrifter om mätare i drift (t.ex. återkommande kontroll och reparation) finns i de flesta länder i Europa och är ett icke-harmoniserat område. STAFS 2007:2 innehåller sådana bestämmelser om återkommande kontroll. Författningen är **inte** baserad på MID (harmoniserad lagstiftning). Vidare finns reparation under ackreditering vilket medför att det finns möjlighet genom ackrediteringen få en harmonisering av praxis när det gäller den reparation som kontrollorganen utför.

Reparation eller ny produkt

Den förändring Swedac gjort i sin bedömning är endast i den del som gäller om det är tillåtet att tillhandahålla och använda reservdelar till mätare som omfattas av äldre typgodkännande när övergångsperioden är slut. I övrigt gör Swedac samma bedömning som tidigare dvs. vid reparation ska mätaren återställas till ursprunglig funktion och överensstämma med typen i ett ursprungligt typgodkännande.

Svar på inkomna frågor

Nedan finns en sammanställning frågorna som Swedac har fått efter den 18 mars.

1. Det kvarstår fortfarande ett tolknings-/bedömningsproblem angående ”förutsatt att mätaren efter revisionen **överensstämmer** med det ursprungliga godkännandet”
.Kan kontrollorganet avgöra detta? Nej, inte sannolikt och inte helt enkelt. Däremot

ser man att en reservdel/insats passar mekaniskt och medger en injustering av mätarens felvisning. Är detta tillräckliga kriterier? (Typpgodkännandeprovningen är något helt annat än den ganska enkla provning som gäller vid återkommande kontroll.)

(Leverantören kan ha ändrat i material, invändiga geometrier etc eftersom denne sedan flera år tillverkar delar till MID-produkter och då skall tillfredsställa delvis nya krav. Men detta är inte så lätt att märka, speciellt eftersom man bara tittar i ett fåtal provpunkter vid återkommande kontroll.)

Swedac: Grundprincipen vid revision är att delar byts i mätaren på ett sådant sätt att den kan anses vara identisk efter utbyte – i annat fall ska mätaren skrotas eller byggas om och bli en "ny" mätare. Det ska alltså finnas tillräcklig information om den mätare som ska revideras att det genom dokumentation och märkning går att avgöra om mätaren överensstämmer med det ursprungliga godkännandet. Om det inte är möjligt ska kontrollorganet inte revidera mätaren. Så på frågan om detta är tillräckliga kriterier är svaret nej – det räcker inte att mätaren passerar provpunkterna. Den ska också vara beskriven (överensstämma med typen) i ett typpgodkännande.

2. "Om en mätare vid revision genomgår så stora förändringar att den inte längre är **beskriven** i det ursprungliga typpgodkännandet ska den betraktas som nytillverkad." Denna formulering torde då innebära att tillverkaren skall kunna tillhandahålla reservdelar/insatser med SAMMA artikelnr / Identifikation som finns dokumenterat och inlämnat som tekniska underlag för det gamla typpgodkännandet. Därav följer att OM tillverkaren gjort någon revision av reservdelen/insatsen och därför ändrat ID/varunummer, måste man anse att "den inte längre är beskriven i det ursprungliga typpgodkännandet" och följaktligen är att anse som en ny produkt. Är det korrekt ? (Det verkar vara denna tolkning som gör att vissa leverantörer vägrar sälja insatser som KAN användas till äldre mätarhus, men som genomgått konstruktionsändringar och fått nya ID/varunummer.)

Swedac: Det är tillverkarens ansvar att tillhandahålla reservdelar som är lämpliga att använda vid revision av de mätare han levererat. (Tillverkaren kan naturligtvis välja att inte tillverka och leverera reservdelar utan endast kompletta nya mätare.) Tillverkaren är den som har kunskapen om en reservdel kan anses motsvara den som behöver bytas ut. Det är tveksamt om det går att svara generellt på frågan om revisioner av typpgodkännanden. Det beror helt på vilka förändringar som ligger bakom revisionen. Tillverkaren är den som ska kunna svara på detta. Om kontrollorganet inte har tillräcklig information kan det inte genomföra revisionen.

3. Menar SWEDAC att tillverkarna av vattenmätare helt i överensstämmelse med de regler som finns vad det gäller märkning med typpgodkännande kan leverera mätarinsatser märkta med icke giltigt EEG godkännandet efter 30 oktober 2016. Svara gärna med ja eller nej och en motivering.

Swedac: Ja, en tillverkare kan tillhandahålla insatser av äldre typpgodkännanden se motivering ovan om de bakomliggande regelverken. Vad gäller märkning är det tydligt i det harmoniserade regelverket att endast en komplett mätare får märkas med CE+M. En reservdel får inte märkas för att tillhandahållas som reservdel. I det äldre regelverket är det inte lika tydligt – därav märkning på insats.

4. Om svaret på ovanstående fråga blir nej, menar då SWEDAC att det är förenligt med regelverket att sätta i omärkta mätarinsatser i vattenmätare och göra revision av mätaren? Hur ska man då veta att mätarinsatsen är den samma som beskrivs i det ursprungliga typpgodkännandet? Svara gärna med ja eller nej och en motivering.

Swedac: Här är det svårt att säga ja eller nej på frågan. Det är förenligt med regelverket att vid revision sätta omärkta insatser i mätarhus under förutsättning att dokumentation finns runt mätarindividen som styrker att den omfattas av ett typgodkännande. Om det inte är möjligt ska kontrollorganet inte revidera.

5. Har SWEDAC förankrat den här synen på frågan med de övriga EU länderna? Så som jag förstår det är MID en bindande regelverk för alla länder som accepterat. Kan Sverige göra egna tolkningar av vad som är möjligt, i det här fallet vad som gäller äldre ej längre giltiga typgodkännande, eller är det samma regler som gäller samtliga MID länder? Om det inte är möjligt att tillverka mätarinnsatser med EEG märkning enligt DAX och METAS, hur kan det då vara möjligt i Sverige eller andra länder?

Swedac: Mot bakgrund av resonmanget i inledningen är detta en fråga som hamnar i det icke-harmoniserade området. Därför har vi inte diskuterat med övriga länder – däremot har vi ställt frågor till medlemsländer om vilket stöd de har anfört för att inte tillåta tillverkning av reservdelar till mätare som omfattas av ej giltiga typgodkännanden. Vi har ännu inte fått ett tydligt svar. En förklaring kan vara att det finns nationella bestämmelser som inte medger ett sådant förfarande.

6. SWEDAC skriver: "Vid en djupare analys har Swedac kommit fram till att andra slutsatser än de som presenterades i diskussionsunderlaget. Vår **nuvarande** ståndpunkt utgår från de uttryckliga krav som ställs i de bakomliggande regelverken" Kan SWEDAC som föreskrivande myndighet ha en nuvarande, föregående och en eventuellt kommande ståndpunkt i en så pass avgörande fråga? Förtydliga hur vi som kontrollorgan ska förhålla oss till tillförlitligheten i SWEDAC:s tolkningar av regelverket.

För oss som verkar på den svenska marknaden är av största betydelse att de regler vi har att förhålla oss till inte är godtyckliga eller sätter konkurrensen ur spel. En slutsats som kan bli verklighet i och med att SWEDAC helt vänder i frågan blir att vissa leverantörer inte leverera mätarinnsatser, eftersom DAX/METAS svarar tillverkaren att det inte är möjligt att tillverka mätarinnsatser med gamla typgodkände, medan andra, kanske mindre nogräknade tillverkare eventuellt fortsätter att leverera mätarinnsatser med EEG godkännande eftersom SWEDAC har tydligt sagt att det är förenligt med regelverket. Då gynnas de aktörer på svenska marknaden som har tillgång till mätinsatser med EEG godkännande eftersom de inte behöver genomgå processen för att klara av att utfärda en bedömning av överensstämmelse.

Swedac: Anledningen till att vi hade ett möte var att samla berörda för en diskussion. Till mötet hade vi tagit fram ett diskussionsunderlag. Efter mötet har vi analyserat frågeställningen med beaktande av de synpunkter som har förts fram. Den ståndpunkt som vi nu presenterar grundar sig på de fakta som vi idag känner till. Det bästa är naturligtvis om en myndighet aldrig behöver "ändra ståndpunkt". Om förutsättningarna eller kännedom om förutsättningarna ändras kan naturligtvis en myndighet ändra inställning. Vad som inte kan ändras är ett gynnande förvaltningsbeslut som en myndighet har meddelat, vilket inte är fallet här.

7. Upphör de gamla typgodkännanden på kallvattenmätare att gälla 2016 eller fortsätter de att gälla? Om de upphör så har väl inte mätarfabrikanterna lust att förlänga dem utan det blir istället MID-godkännanden.

Swedac: De upphör att gälla i den bemärkelsen att inte längre är tillåtet att tillverka och sätta nya kallvattenmätare på marknaden (punkt 3 i övergångsbestämmelserna till

STAFS 2006:5). Det är heller inte möjligt att förlänga dem efter det datumet. Däremot finns inget hinder att tillverka och reservdelar till mätare som omfattas av gamla godkännanden (se resonemang ovan).

8. Jag vill få det bekräftat att ett kontrollorgan enligt ISO/IEC 17020(c), vid renovering/revision, kan byta ut mätinsatsen i en MID godkänd mätare utan att mätaren därefter klassas som en "ny" mätare? Förutsättningen är att kombinationen mätinsats samt mätarhus är godkänd enligt MID. Syftet med frågan är att säkerställa att vi i framtiden kan renovera/revidera MID godkända vattenmätare utan att behöva bli "tillverkare" d v s ändra vår typ av ackreditering.

Swedac: Ja, om en MID-godkänd mätare kommer in till kontrollorganet för revision kan den repareras precis som tidigare. Förutsättningen är, som redan anges i frågan, att den resulterande kombinationen omfattas av ett MID-godkännande.